

REALIZAREA STUDIULUI DE CAZ PE TEREN

Corina Dindelegan
Colegiul Național „Emil Racoviță” Cluj- Napoca

1. REZUMATUL LUCRĂRII

Lucrarea prezintă atât etapele realizării unui studiu de caz pe teren, piesele de portofoliu care se pot lucra cu elevii, cât și dificultățile pe care le implică o activitate de o asemenea amploare. Se va exemplifica cu ”Latinitate și dacism”, studiu de caz realizat printr-un ansamblu de activități derulat pe parcursul a două zile, în cadrul unei excursii la Porolissum, jud. Sălaj.

2. ARGUMENT

Scopul lucrării de față este de a schimba optica profesorului de limba și literatura română în ceea ce privește abordarea lecțiilor de literatură. Noi considerăm că a pune accentul pe latura de formare a elevului ca individ social și sociabil trebuie să meargă deopotrivă cu activitățile de informare a acestuia. Acest lucru se justifică prin faptul că elevii au azi posibilități nelimitate de informare datorită internetului. Ceea ce trebuie să le ofere profesorul este metoda de a culege informații pertinente și deschiderea culturală.

Acesta este motivul pentru care considerăm de mare valoare predarea literaturii române prin asociere cu excursiile literare. Exemplul pe care îl dau este clasa a XI-a B de la Colegiul Național „Emil Racoviță” Cluj-Napoca. În anul școlar 2010-2011 elevii au participat la excursii care au vizat teme precum Junimea, M. Eminescu, I. Creangă (excursie literară la Iași) și L. Rebreanu, A. Mureșanu, G. Coșbuc (excursie

literară la Bistrița, Hordou, Maieru). Aceste excursii au fost asociate cu alte evenimente (de ex. Concursul de interpretare „G.Ibrăileanu” de la Iași) , iar elevii au produs materiale care au fost folosite atât pentru diseminarea experienței, cât și pentru creșterea stimei de sine, clasa fiind cotate ca slabă (ex. Participare cu film documentar la Simpozionul național de didactică al ANPRO, publicarea unui interviu cu dl.Ursa, muzeograful de la Maieru, în revista școlii).

În clasa a XI-a, anul școlar 2011-2012 am continuat acest program ca parte integrantă a studiilor de caz. Astfel, am propus pentru studiul de caz „Latinitate și dacism” o activitate aplicativă la situl arheologic Porolissum, jud. Sălaj. Modelul de desfășurare al acestei activități l-am prezentat în ultimul număr al „Revistei cercurilor de lectură”, decembrie 2011.

Pe baza unor experimente de acest gen se poate trage o concluzie privind următoarele aspecte:

a. Modul de lucru al elevilor

1. Echipa I (T.Tegzeșiu, T. Frătean)

Am atasat două fișiere doc salvate în 2003, primul: *Porolissum* contine speech-ul meu iar al doilea: *Porolissum final* în varianta pe care ați văzut-o și dumneavoastră.

b. Bibliografia selectată de acestia

1. Echipa I (T.Tegzeșiu, T. Frătean)

Ca bibliografie am folosit următorul site : <http://www.porolissumsalaj.ro/> următorul documentar <http://www.youtube.com/watch?v=dnbyBSXAOGI> dar și câteva înregistrări de la Porolissum care conțin explicațiile muzeografului.

c. Timpul folosit de elevi pentru a realiza proiectul, înafara celui afectat excursiei și orelor la clasă

1. Echipa I (T.Tegzeșiu, T. Frătean)

Acest proiect nu a necesitat foarte mult timp - în jur de 3-4 ore au fost de ajuns pentru a căuta poze, informații, realizarea speech-ului după care colegul meu Frătean Tudor a pus diacritice și a terminat de structurat proiectul.

d. Punctul de vedere al elevilor privind utilitatea acestui tip de activitate

1. Echipa I (T.Tegzeșiu, T. Frătean)

A fost un proiect foarte frumos și care, cel puțin pe mine, m-a captivat și de aceea a fost un proiect ușor de realizat. Am făcut ceva care ne-a plăcut și asta contează foarte mult în finalizarea unui proiect bun. Dacă ar fi fost altă temă care nu ar fi fost așa captivantă, probabil că nu am fi fost așa inspirați sau nu am fi alocat așa mult timp și seriozitate, plus că a fost și competiția cu cealaltă echipă: Pilug Nadia și Sechei Larisa și trebuia neapărat să o câștigăm, să le arătăm că suntem mai buni ca ele.

3.DERULAREA ACTIVITĂȚII

ÎNAINTEA ÎNTÂLNIRII

1. Anunțați de la început că predarea studiilor de caz/ a lecțiilor de literatură va cuprinde și câte o excursie cu caracter științific (de ex. pentru clasa a X-a se pot face excursii la Maieru sau Bistrița sau Hordou – Casa memorială „L.Rebreanu” – sem.I și Iași – sem. al II-lea, pentru clasa a XI-a se poate opta pentru Sarmisegetuza, Porolissum sau București (Muzeul „Mitropolit Antim Ivireanul”, Colecția de antichități „Vasile Pârvan”) – Sem.I și București (Casa memorială „T.Arghezi”), Lancrăm (Casa memorială „L.Blaga”), Ciucea (Castelul lui O.Goga).
2. Realizați excursia în doi timpi, adică petreceți o seară de relaxare înaintea vizitei propriu-zise.
3. Realizați o planificare a activităților, astfel încât să existe legătură între excursie și lecturile puse în discuție cu elevii în activitatea de cerc.
4. Odată ce ați ales locul, pregătiți materialul didactic specific și asigurați-vă că aveți toată aparatura necesară.

ACTIVITATEA I. Crearea atmosferei de lucru

1. Pregătiți jocuri introductive pentru tema pe care vreți să o abordați. Acestea pot fi folosite încă din perioada în care sunteți în tren sau în autocar (de ex., dacă mergeți la Porolissum și elevii au studiat deja capitolul referitor la Latinitate și dacism se pot da cartonașe cu cuvinte care au legătura între ele – titlul unei lucrări și autorul ei - și să se ceară ca elevii să ocupe loc pe scaune în funcție de perechea cerută de joc).

CARTONAȘUL 1/	CARTONAȘUL 2
Neagu Djuvara în lucrarea <i>O scurtă istorie a românilor povestită celor tineri</i> dezvăluie aspecte noi din istoria poporului român: geto-	Istoria pentru începutul românilor în Dachia

dacii nu sunt o ramură a tracilor	
Petru Maior	singura lucrare de protoistorie publicată până în 1901
<i>The early age of Greece</i> de W. Ridgeway,	e atestată încă de Ptolemeu, regele Egiptului, care îl însoțește pe Alexandru Macedon în anul 335 î.Cr. în expediția împotriva geților din Dacia.
Ultima luptă a lui Traian împotriva lui Decebal	se dă la Porolissum (Moigrad), după pierderea capitalei Sarmisegetuza. Decebal se retrage spre Carpații Orientali, este ajuns din urmă de decurionul Tiberius Claudius Maximus și se sinucide.
Toponimia Daciei	(afirmație dovedită prin faptul că nu aveau aceleași nume de localități și de regi și mai ales prin faptul că tracii erau politeiști, iar geto-dacii monoteiști – credeau în Zamolxis -), prin urmare, Burebista este regele geto-dacilor (triburile din zona Transilvaniei care purtau numele de daci, iar cele din zona Munteniei, Dobrogea și Basarabiei de geți).
Traian îl angajează pentru cea de-a doua campanie împotriva Daciei pe arhitectul grec din Syria, Apollodor din Damasc,	(fapt susținut de modificarea greutateii în aur a monedelor romane din timpul domniei lui Traian și de descoperirea în anul 2002 a tunelurilor de exploatare din vremea dacilor din minele din Munții Apuseni, regiunea Roșia Montana).
Regatul lui Decebal devine colonie romană, fiind populat în scurt timp de căutătorii de aur care aflaseră de zăcămintele din Munții Apuseni și de tezaurul lui Decebal	care construiește podul peste Dunăre.
Aurelian (271 – 272 d.Cr.) a hotărât evacuarea Daciei și întemeierea unei noi provincii	cu același nume în regiunea de mai târziu a Serbiei de est și Bulgariei de nord-vest, supranumită Dacia aureliană.

2. Prezentați elevilor traseul pe care mergeți, obligându-i să se uite pe fereastră și să se decupleze de la discuțiile cotidiene sau muzica din căști.

3. Dacă opriți pe drum, realizați încă un joc, de autocunoaștere (Particip la această excursie, pentru că.../ iar tu participi, pentru că...), deoarece elevii trebuie să înțeleagă că grupul lor este unul special și că iau parte la un eveniment deosebit.

ACTIVITATEA II. Seara de dinaintea vizitării obiectivelor turistice

1. Pregătiți un documentar care are legătură cu obiectivul stabilit. Fixați în program o oră destinată vizionării documentarului.

Film documentar: *Misterul plăcuțelor de la Sinaia*, 2005 (părțile IV și V – cca 25 min.)

2. Rezervați 15 min. și pentru discuții pe marginea documentarului.
3. Programați o activitate relaxantă, la care să participați alături de elevi.

ACTIVITATEA III. Vizitarea obiectivului turistic

1. Realizați un material informativ, pe suport de hârtie, sintetizând aspectele pe care doriți să le rețină elevii. Realizați același text, sub formă lacunară. Tipăriți ambele texte pe foi distincte.
2. Păstrați biletele!
3. Odată ce ați ajuns la obiectivul dorit, prezentați informațiile și atrageți-le elevilor atenția că, la finalul întâlnirii, vor face un concurs de memorare.
4. Pe parcursul vizitei, sugerați-le să noteze sub formă de jurnal de călătorie ceea ce li se pare interesant. La acest jurnal pot adăuga și fotografiile realizate de ei sau decupate din materialele publicitare achiziționate acolo.
5. La sfârșitul vizitei, cereți elevilor să completeze textul lacunar. Luați textele pentru corectură și dați-le textul complet, în care cuvintele cerute să fie evidențiate grafic.

ACTIVITATEA IV. Evaluare

1. Profitați de faptul că elevii sunt așezați pe drumul de întoarcere. Pe verso-ul biletului de intrare, puneți-i să-și noteze impresia cu care au rămas. Aceste bilete se pot lipi pe un poster și acesta poate fi păstrat în clasă.
2. Anunțați câștigătorul la completarea textului lacunar și premiați-l cu o carte ieftină și bună de la una dintre librăriile care oferă discount.
3. Autoevaluarea activității profesorului

ANALIZA SWOT

AVANTAJE	DEZAVANTAJE
<ol style="list-style-type: none">1. Părinții elevilor sunt dispuși să susțină financiar excursia.2. Elevii realizează o cercetare adevărată, pe teren, putând verifica informațiile culese din bibliografie.3. Elevii interacționează cu specialiști în domeniul de analiză și pot intra în dialog cu aceștia.4. Impactul cultural este foarte mare, elevii ajungând să preșuiască valorile naționale.	<ol style="list-style-type: none">1. Nu participă întreaga clasă (cca 15-20 de participanți la fiecare excursie din 24 de elevi).2. Profesorul trebuie să se preocupe atât de bunul mers al cercetării, cât și de monitorizarea atentă a grupului de elevi și nu are „timpuri morți” în care să se preocupe de propria persoană sau nu poate duce propriii copii, dacă aceștia nu corespund gupului de

5. Se realizează o relație interumană de mare valoare între profesor și elevi, prin faptul că lucrează împreună într-un mediu nonformal.	vârstă și de interese.
<p>OPORTUNITĂȚI</p> <p>Școala poate susține derularea excursiei cu aparatura necesară (videoproiector, aparat foto, aparat de filmat, microbuz) Se poate colabora cu specialiști ai UBB</p> <p>Activitatea experimentată poate fi diseminată experimentează prin „Revista cercurilor de lectură”, simpozionul CCD 2012</p>	<p>AMENINȚĂRI</p> <p>Grupul de elevi poate crea surprize neplăcute, elevii fiind înclinați să pună pe primul plan petrecerea timpului liber (alcool, droguri, sex neprotejat)</p>

ANEXA 1. MATERIAL DOCUMENTAR DESPRE POROLISSUM ÎNTR-O LIMBĂ DE CIRCULAȚIE INTERNAȚIONALĂ – se folosește pentru informare asupra perspectivei cercetătorilor străini asupra aceleiași probleme și pentru traducere

Porolissum Forum Project

(www.porolissum.org)

☐ Located in the northwestern part of Transylvania and dominated by Roman features, Porolissum is the second largest archaeological site in Romania. ☐ The remains of the city, Municipium Septimium Porolissensis, extend over an area of about 150 beautiful, hilly acres. ☐

Porolissum was founded in AD 106 under the Emperor Trajan as the primary military base in the hierarchy of the Roman defensive network in northern Dacia. The military force consisted of about 5000 soldiers who were initially grouped into a series of wooden fortresses. ☐ By the middle of the 2nd century, the soldiers were consolidated into the large stone fortress that still dominates the site; a modest city had developed to the east and south of the fortress by this time. The city hosted a multi-ethnic population of about 20,000 and became an important trade hub between the Roman Empire and Barbaricum.

The Romans withdrew from Dacia in AD 271 and Porolissum was re-settled by a sequence of Eurasian populations, including the Vandals, Goths, Gepids, Avars and Slavs.

The site was spoliated over the course of the Middle Ages and was no longer inhabited by the 11th century. Romanian and foreign archaeologists have investigated the site since the 1970's; some rudimentary programs of architectural preservation were made in the 1980's and 1990's. To date, about 10% of the site has

been excavated. The Roman-period archaeological features include a stone fortress, an amphitheater, and a 600 meter segment of road along which are houses, a commercial area and two Roman temples – one dedicated to Jupiter Dolichenus and the other to Liber Pater.

The Porolissum Forum Project has three broad scientific objectives: (1) to understand the plan, development and usage of the structures and features located in the area of Porolissum's forum from the Roman period through the Migration period; (2) to understand Roman and post-Roman lifeways at Porolissum and its environs; (3) to elucidate the complex relationship between Romans and European natives during the Roman period and between the post-Roman inhabitants of the city and the Roman Empire during the immediate post-Roman phase.

This also a didactic project which runs an archaeological field school; therefore, one of our missions is to educate students in archaeological field methods and in the history and modern culture of Romania. The summer Archaeological Field School has trained about a dozen students each summer; our approximately 70 alumni are from North America, Europe and Oceania. The 2011 Summer Season will take place June 23 – August 1, including 5 weeks of excavation, a series of weekend field trips and involvement in a summer festival called “Roman Day” on July 31. Students may receive 6 academic credits through JCU at the summer tuition fee of \$4360; the not-for-credit fee is \$2000. Please contact Prof. Eric C. De Sena (edesena@johncabot.edu) for further details and applications.

ANEXA 2. MATERIAL DOCUMENTAR DESPRE POROLISSUM ÎN LIMBA ROMÂNĂ – se folosește pentru informare și ca suport pentru rezolvarea textului lacunar

Porolissum a fost în trecut un oraș roman al Daciei. În perioada războaielor dintre daci și romani aici a fost formată o tabără militară (106 d.C.), iar zonele din jur s-au dezvoltat într-un ritm alert, cu ajutorul comerțului făcut cu bastinașii daci și s-a format o așezare. În 124 d.C. Porolissum a fost capitala provinciei romane Dacia Porolissensis.

Împăratul roman Traian a înființat un punct fortificat aici pentru a apăra locul principal de trecere prin Carpați. Inițial, fortul a fost construit din lemn, pe fundații de piatră, iar aici erau găzduiți aproximativ 5.000 de soldați transferați în trupele auxiliare din Spania, Galia și Britania. Numele Porolissum are origine dacică. La N-V de intrarea principală în fortul roman s-a găsit o mică cetate dacică, ceea ce atestă faptul că există locuire dacică în zona Porolissum.

Deși românii s-au retras din Dacia în anul 271 d.C., în timp ce erau conduși de Aurelian, orașul fiind abandonat de fondatorii săi, sunt dovezi care arată că Porolissum a fost locuit mai multe secole de la acea dată încolo. Totodată, se găsesc inscripții care menționează numele daco-romane ale unor persoane oficiale, ceea ce sugerează o colaborare destul de strânsă, la nivel politic.

Săpăturile în această zonă au fost începute de către arheologii romani în anii '70. Excavațiile au dus la descoperirea unor ramăsite, atât ale unor instalații militare, cât și ale orașului, bai

publice aflate între ele, un templu pentru Liber Pater, case de locuit și un amfiteatru. O poartă a zidului de piatră a fost reconstruită, iar recent s-au axat asupra excavării forumului orașului.

Românii considerau că Proloisum era un fel de capăt al lumii, deoarece de aici porneau pe unul dintre cele mai lungi drumuri spre Roma. Alături de Tampa, Porolissum a fost notat de către Ghidul Verde Michelin cu o panoramă de trei stele.

Vizita la Porolissum poate conține: ruinele vamei romane, urmele drumului de piatră, care este așezat pe un pat de nisip și are rigole de scurgere pe ambele laturi, poarta sitului istoric. Apoi se pot vedea câteva case, pravalii, temple și o tabernă. Unele dintre casele de atunci aveau încălzire centralizată prin sistem hypocaustum.

Castrul are o formă patrulateră și se întinde pe aproximativ opt hectare, castrul de la Porolissum fiind cel mai mare din Dacia Romană care a fost ocupat de trupe auxiliare. Ca dimensiuni, numai castrul de legiune din Potissa (Turda) și Apulum (Alba Iulia) îl depășeau.

ANEXA 3.TEXT LACUNAR – se completează pentru fixarea unor informații de bază

Porolissum a fost în trecut un oraș roman al..... În perioada războaielor dintre daci și romani aici a fost formată o tabără militară (106 d.C), iar zonele din jur s-au dezvoltat într-un ritm alert, cu ajutorul comerțului făcut cu bastinașii daci și s-a format o așezare. În 124 d.C. Porolissum a fost capitala provinciei romane

Împăratul roman..... a înființat un punct fortificat aici pentru a apăra locul principal de trecere prin Carpați. Inițial, fortul a fost construit din....., pe fundații de piatră, iar aici erau găzduiți aproximativ 5.000 de soldați transferați în trupele auxiliare din Spania, și Britania. Numele Porolissum are origine dacică. La N-V de intrarea principală în fortul roman s-a găsit o mică cetate dacică, ceea ce atestă faptul că există locuire dacică în zona Porolissum.

Deși românii s-au retras din Dacia în anul..... d.C., în timp ce erau conduși de, sunt dovezi care arată că Porolissum a fost locuit mai multe secole de la acea dată încolo. Totodată, se găsesc..... care menționează numele daco-romane ale unor persoane oficiale, ceea ce sugerează o colaborare destul de strânsă, la nivel politic.

Săpăturile în această zonă au fost începute de către arheologii romani în anii Excavațiile au dus la descoperirea unor instalații militare, cât și ale orașului, băi publice aflate între ele, un templu pentru, case de locuit și un amfiteatru.

Românii considerau că Proloisum era un fel de, deoarece de aici porneau pe unul dintre cele mai lungi drumuri spre Roma. Alături de Tampa, Porolissum a fost notat de către cu o panoramă de trei stele.

Vizita la Porolissum poate conține: ruinele vamei romane, urmele drumului de piatră, care este așezat pe un pat de nisip și are rigole de scurgere pe ambele laturi, poarta sitului istoric. Apoi se pot vedea câteva case, pravalii, temple și o tabernă. Unele dintre casele de atunci aveau încălzire centralizată prin

Castrul are o forma patrulatera si se intinde pe aproximativ, fiind cel mai mare din Dacia Romana care a fost ocupat de trupe auxiliare. Ca dimensiuni, numai castelele de legiune din Potaissa (.....) si (Alba Iulia) il mai depaseau.

ANEXA 4. PROIECT DE CERCETARE REALIZAT DE ELEVI AI CLASEI A XI-A (T.Frătean și T.Tegzeșiu)

BIBLIOGRAFIE: <http://www.porolissumsalaj.ro/>

PLANUL LUCRĂRII CU ILUSTRĂȚII:

- Castrul roman

- Drumul imperial

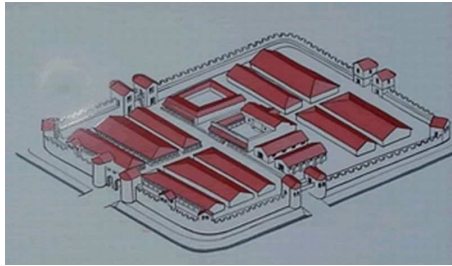

- Vama și clădirile din jur

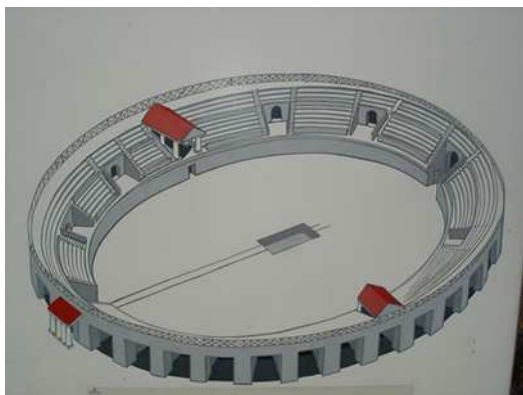

- Apeductele

- Templele romane și zeitățile lor
- Clădirea comandamentului

- Amfiteatrul, cea mai bine păstrată clădire

Concluzie:

Legat de celelalte cetăți prin unul dintre cele mai bine păstrate drumuri imperiale, Porolissum este un important centru militar și urban. Aici s-au păstrat până astăzi urme din numeroasele temple, castru, clădirea comandamentului și chiar și din amfiteatru.

DRAFT

În zona Moigrad a fost o cetate..da nu orice cetate, era marginea imperiului roman ultimul sau bastion către răsărit...Porolissum sau „capatul lumii” cum mai este denumit a fost o cetate română construită în anul 106 d.C. pe o zonă foarte accidentată.

În anul 106-275 Dacia era sub stăpânire română, prin cucerirea, ei imperiul sa refacut financiar..și atunci erau crize economice.

Castrul roman se întindea pe aproximativ 15 hectare ,putea adăposti circa 5000 soldați și principalele elemente care se găsesc în situl arheologic sunt:amfiteatrul ,drumul roman ,zidurile de fortificație,clădirea comandamentului, baraci militare , apeduct , punct vamal etc.

Drumul roman imperial facea legatura dintre orasul Porolissum ,Ulpia Traiana ,podul de la Drobeta si Roma. Drumurile imperial insumau peste 80.000 de km.El este foarte bine construit cu o fundatie de pietris peste care erau asezate blocuri masive de piatra,drumul era construit in ritm militar.de exemplu dak intalneau o mlastina ei nu o ocoleau ci o acoperau si facea drumul prin ea,drumul roman reprezenta unul din elementele de baza a Imperiului Roman.Reteaua de drumuri asigura o rapida circulatie a trupelor romane is a oamenilor.Bucata de drum roman de la Porolissum sa pastrat foarte bine spun asta deoarece se pot observa urmele carutelor infranate si santul central.Santul era asezat central deoarece fiind o zona accidentata nu era destul spatiu.

Punctul vamal de la Porolissum este singurul punct vamal cercetat din tot imperiul roman.La acest punct fiecare om care vroia sa isi vanda un produs se platea o taxa atat cand intra dar si cand iese in functie de produse

Castrul avea o forma dreptunghiulara cu 4 intrari:

Poarta Pretoria care era poarta principala pe care intrau doar si oficialitatile si facea si legatura cu cladirea comandamentului.Pe aceasta poarta in anul 214 a intrat cu siguranta, Imparatul Marcus Aurelius Antoninus supranumit Caracal,aceasta fiind o porecla care provenea de la mantia rosie pe care o purta.Caracalu insemnand o specie de pisica cu blana rosie

Poarta Principalis Dextra soldatii care se afla in partea stanga a castrului.

Poarta Principalis Sinistra soldatii care se afla in partea stanga a castrului.

Poarta Decumena sau poarta secundara din spatele castrului.

Cladirea comandamentului reprezinta constructia de referinta a castrului.Ea se afla la intretsectia celor mai importante drumuri din castru si era pozitionata central.Edificiul avea diferite roluri:birouri,tribunal,camera sacra a drapelurilor.

Cladirile importante erau incalzite prin sitemul de circulare a aerului cald pe sub podea.

Castrul avea nevoie de apa asa ca romanii au construit apeducte lungi de circa 300 de metri care aducea apa proaspata din muntii Meses si care era depozitata intrun bazin pentru a putea fi folosita in cazul in care castrul era asediat si ramanea fara sursa de apa.

Romanii erau politeisti iar in cinstea celor mai importante zeitati sau construit cateva temple ei aveau circa 350de zeitati.Templul lui Jupiter(zeul oficial roman)templul Liber Pater(zeul vinului) templul zeului Bel si templul zeitei Nemesis(zeita dreptatii dar si protectoare de primejdii).In templul Liber Pater se dedicau fetele si vinul .

Amfiteatrul de la Porolissum este foarte bine conservat.Aici se organizau lupte de gladiatori,vanatoare de animale,acrobatii chiar si executii publice.Capacitatea lui fiind de 5500 spectatori.Aeste manifestari se organizau doar cu acordul senatului de la Roma.Rezulta ca Porolissum era o asezare de prestigiu.

Toate aceste elemente de civilizatie romana formau un important centru militar si urban.Porolissum mai are inca multe de dezvaluit deoarece numai 10% din cantiatea de informatii a fost cercetata.

TEXTUL LUCRĂRII

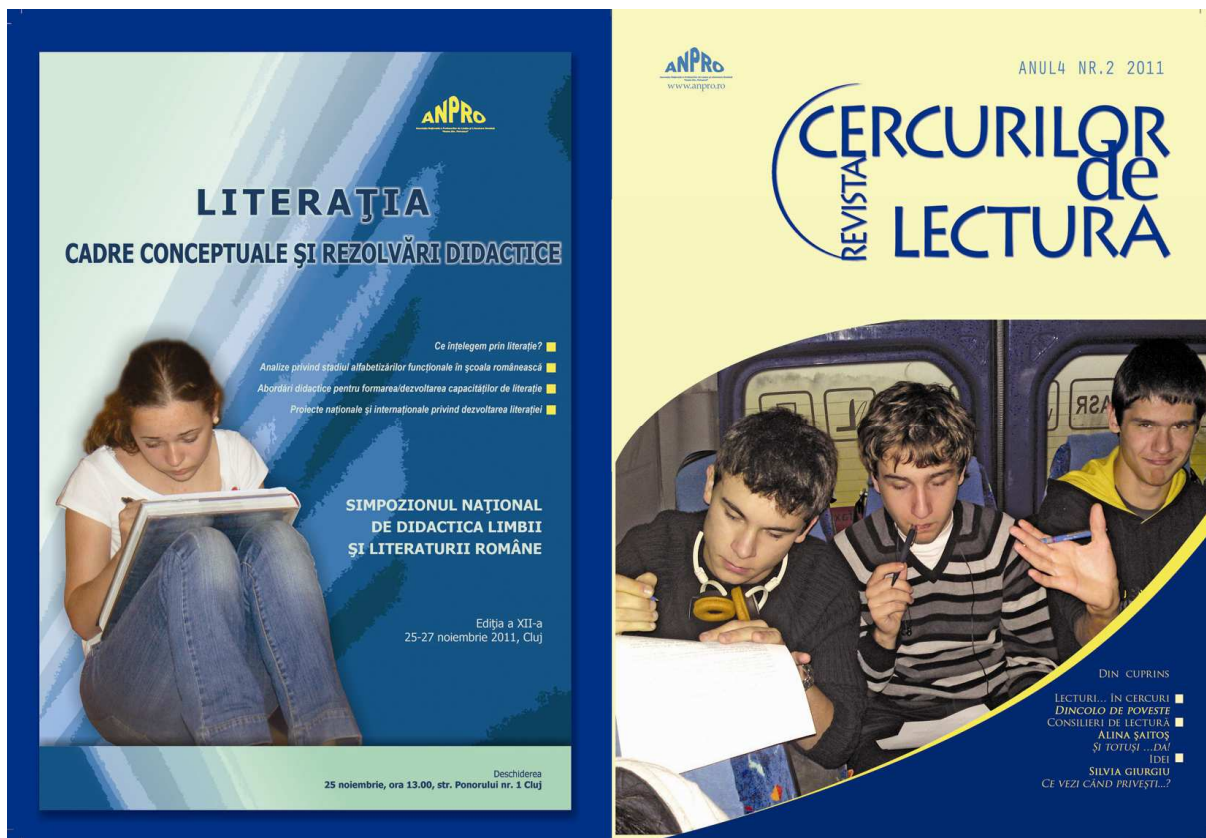
Porolissum sau "capătul lumii" cum mai este denumit, a fost o cetate romană construită în anul 106 d.C. pe o zonă extrem de accidentată. Fiind un oraș de graniță, acesta avea rolul de a apăra frontiera romană.

În anul 106-275 Dacia era sub stăpânire romană, imperiul refăcându-se financiar datorită numeroaselor comori dacice. În jurul taberei militare a luat naștere așezarea civilă, orașul și mai apoi municipiul roman Porolissum. Castrul roman se întindea pe aproximativ 15 hectare, aici aflându-se cel puțin 5000 de soldați, 5 legiuni transferate din Galia, Germania, Britania, Spania și Siria. Acesta avea o formă dreptunghiulară cu patru intrări. Poarta Pretoria, fiind poarta principală pe care intrau doar oficialitățile, făcea legătura cu clădirea comandamentului. Pe această poartă a intrat în anul 214 împăratul Marcus Aurelius Antoninus Caracala, Caracala fiind o poreclă care provenea de la mantia sa de culoare roșie. Poarta Principalis Dextra și Poarta Principalis Sinistra erau niște intrări secundare, aflate în stânga și în dreapta castrului, pe care intrau soldații și restul lumii.

Legătura dintre orașele Porolissum, Ulpia Traiana, Podul de la Drobeta și Roma se făcea printr-un drum imperial. Acesta era construit pe o fundație de pietriș peste care erau așezate blocuri masive de piatră. Rețeaua de drumuri asigura o rapidă circulație a trupelor romane și a oamenilor. Porțiunea de drum roman de la Porolissum s-a păstrat foarte bine deoarece se pot observa încă urmele roților de căruță înfrânate. Totodată șanțul central a rămas și el intact, acesta fiind poziționat în centru deoarece, fiind o zonă abruptă, nu exista destul spațiu.

Intrarea în oraș se făcea printr-un punct vamal, de altfel singurul punct vamal cercetat din imperiul roman. Atât la intrare cât și la ieșire se plătea o taxă pentru fiecare produs. Clădirile importante erau încălzite printr-un sistem ingenios de circulare a aerului cald pe sub podea. Deoarece castrul avea nevoi de apă, romanii au construit apeducte lungi de circa 300 de metri care aduceau apa proaspătă din munții Meseș, fiind depozitată într-un bazin pentru a putea fi folosită în cazul unui asediu. Având circa 350 de zeițaji romanii au construit numeroase temple în cinstea lor, precum templul lui Jupiter (zeul oficial roman), templul Liber Pater (zeul vinului), templul zeului Bel și templul zeiței Nemesis (zeița dreptății dar și protectoare de primejdii). Clădirea comandamentului reprezintă construcția de referință a castrului. Aceasta se afla la intersecția celor mai importante drumuri ce parcurgeau castrul, fiind poziționat central. Edificiul avea mai multe roluri precum birou, tribunal și cameră sacră a drepturilor. Una dintre cele mai bine conservate clădiri de la Porolissum, având o capacitate de 5500 spectatori, este amfiteatrul. Aici se organizau lupte de gladiatori, vânătoare de animale, acrobații și chiar execuții publice. Aceste manifestări aveau locul doar cu acordul senatului de la Roma, de unde rezultă faptul că Porolissumul era o așezare de prestigiu.

Toate aceste elemente de civilizație romană formau unul dintre cele mai importante centre militare și urbane. Totuși Porolissum mai are încă multe de dezvăluit deoarece numai 10% din cantitatea de informație a fost descoperită.

ANEXA 5. PROIECT DE CERCETARE REALIZAT DE ELEVI AI CLASEI A XI-A (N. Pilug Și L. Szekely)

Descoperă fascinantă poveste a cetății POROLISSUM

BIBLIOGRAFIE

Adrian Husar-Dacia romana

Neagu Djuvara - O scurtă istorie a românilor povestită celor tineri

www.porolissum.org accesat in 30 octombrie 2011

www.porolissumsalaj.ro accesat in 30 octombrie 2011

PLANUL LUCRĂRII

1. Scurt istoric despre Porolissum
2. Organizarea orașului după retragerea Aureliană
3. Religie, culte, zeități
4. Ocupații

Concluzie

Datorită studiului care l-am efectuat pe teren noi am reușit să realizăm o lucrare științifică despre cetate Porolissum

TEXTUL LUCRĂRII

Dacia Porolissensis a fost o provincie formată pe vremea împăratului Traian și avea rolul de a controla Câmpia de Vest. Prima bază militară a românilor în Dacia a fost orașul Porolissum; de altfel acesta fost capitala provinciei, un nod comercial și zona în care se făceau schimburi cu triburile din apropiere.

Numele Porolissum are origine dacică. La nord-vestul de intrarea principală în fortul roman, s-a găsit o mică cetate dacică, ceea ce atestă faptul că există locuire dacică în zona Porolissum. Deși romanii s-au retras din Dacia în anul 271 d.Hr, ceea ce se numește în istorie Retragerea Aureliana, orașul fiind abandonat de fondatorii săi, sunt dovezi care atestă faptul că acest oraș, construit pe fundații de piatră, care era considerat un capăt al lumii, a mai fost locuit multe secole după aceasta.

Dat fiind acest fapt, vom vorbi despre organizarea orașului. Acest oraș care ulterior a devenit capitala Daciei Porolissensis, se întinde pe o suprafață de aproximativ 100 de hectare, spațiul fiind bine organizat. Centrul orașului era reprezentat de temple, taberne și locuințele dacilor liberi. Unele dintre aceste locuințe erau dotate cu încălzire centralizată prin sistem hypocaustum (încălzire prin podele). Spre periferie locuiau familiile soldaților, casele lor fiind formate din beci, parter și pod. Aceste locuințe aveau ziduri groase și ferestre mici, uneori o casă atingea înălțimea de 6 metri. Clădirea cea mai mare și complexă din Dacia romană era amfiteatrul, în care, după modelul roman, se organizau spectacole cu ocazia unor zile festive, lupte cu gladiatori sau numera, vânătoare de animale sau venatio, acrobații, jocuri scenice mitologice sau chiar execuții publice. Intrarea în oraș se făcea pe poarta Principalis Dextra care constituia o legătură cu lumea din afară cetății dar și un punct de apărare foarte important. De asemenea, dacii erau experți în arta războiului. Zidul care înconjura cetatea era prevăzut cu multe turnuri în care erau amplasați soldați de gardă. Dacă era simțit pericolul unui atac sau a unei invazii, primul soldat care îl sesiza, îi anunța pe ceilalți soldați din împrejurime prin aprinderea unei torțe, la rândul lor cei care observau focul îi confirmau acestuia prin aprinderea altei torțe.

Datorită influențelor rămase de pe urma ocupației romane, cultul dacilor s-a transformat într-un cult politeist. În continuare vom aminti câțiva dintre principalele zeități și temple închinat acestora.

Cel mai mare templu era închinat zeului Liber Pater, zeul vinului și protectorul recoltei. O legendă spune că acesta ar fi fiul nelegitim a lui Jupiter (zeul suprem al romanilor) cu o prințesă muritoare. Majoritatea zeităților romane apar și în mitologia dacă, numai că au alte denumiri. Alt templu important era templul zeului Bell. Se spune că în cinstea acestui zeu se sacrificau fetele trecătorilor.

Componentele comune ale templelor erau: fântâna tămăduitoare, clădirea sacră (aedes), unde erau așezate imaginile zeităților și altarul. Fântâna era o componentă de bază

deoarece oamenii se adunau în templu pentru a bea apă tămăduitoare pentru purificarea trupului și sufletului,

Ocupația dacilor era agricultura sau creșterea animalelor (păstoritul) și comerțul intern sau extern, această afirmație putând fi verosimilă datorită faptului că mai târziu s-a descoperit un centru de falsificare a monedelor, acestea din urmă fiind folosite în comerțul intern.

În concluzie, atingând toate subiectele importante despre viața unui popor (organizare, ocupații și religie), ne putem mândri cu cel mai mare sit arheologic din România și anume Porolissum. Prin această lucrare noi am încercat să vă prezentăm aspecte esențiale legate de această cetate, deoarece aceea arie este plină de informații culturale care nu pot fi neglijate. Noi am reușind să descoperim lucruri cu adevărat fascinante legate de acestor popor cercetând cetatea propriu-zisă nu doar căutând informații pe internet.

ANEXA 6. Cordoș Adrian, *Cetatea Porolissum*, articol dat spre publicare în revista CNER *Orizonturi*, nr. 1/2012

Cetatea Porolissum

În luna octombrie, clasa noastră a organizat o excursie la cetatea Porolissum, cu motivul de a aprofunda și afla informații noi despre originea poporului român. După un drum destul de scurt cu autocarul, am fost anunțați că trebuie să coborâm, întrucât ajunseserăm la destinație. Primul lucru pe care l-am remarcat, pe lângă frigul caracteristic unei zone de munte, a fost peisajul liniștitor, natural, singurele elemente nelocul lor fiind câțiva stâlpi de electricitate. În această lucrare am să vă prezint câteva aspecte interesante și importante despre cetatea Porolissum, aspecte pe care le-am aflat de la ghidul ce ne-a însoțit pe tot parcursul drumeției.

În timpul războiului daco-roman din 105-106 d.Hr., în Dacia s-a stabilit o tabără militară romană. Datorită victoriei romanilor, această așezare s-a dezvoltat și a devenit o adevărată cetate romană, ocupând o suprafață de aproximativ 100 de hectare. În anul 124 d.Hr., aceasta a devenit capitala provinciei romane Dacia Porolissensis.

La intrarea în oraș exista un punct vamal, unde negustorii aveau obligația de a plăti o taxă pentru fiecare produs. Cetatea s-a dezvoltat, în principal, datorită comerțului, având legături cu Roma, Ulpia Traiana și Podul de la Drobeta. Legătura dintre aceste orașe se făcea printr-un drum imperial, acesta fiind construit pe o fundație de pietriș, acoperită cu blocuri masive de piatră. Porțiunea de drum din interiorul cetății s-a păstrat foarte bine până în ziua de astăzi, fiind posibilă observarea șanțului central și a urmelor lăsate de caruțe.

Pe marginea drumului putem observa fundațiile clădirilor sacre, a templelor, a tavernelor și a numeroaselor locuințe. Numărul mare de temple era necesar, întrucât romanii, fiind politeiști, se închinau la peste 300 de zeițai, cele mai cunoscute fiind: Jupiter (zeul oficial roman), Liber Pater (zeul vinului) și Nemesis (zeița dreptății). Unele locuințe erau încălzite printr-un sistem hypocaustum, prin care se lăsa un spațiu liber sub podea și în pereți. Prin acest spațiu liber circula aerul cald produs de un cuptor cu cărbune sau lemne, fumul fiind evacuat ulterior prin horn.

Drumul era orientat înspre castru, acesta fiind componenta principală a cetății. Căstrele reprezentau fortificații romane militare, ridicate în punctele strategice ale imperiului,

având formă patrulateră. În castrul de la Porolissum, ce avea o suprafață de aproximativ 15 hectare, au staționat peste 3500 de soldați din trupele auxiliare și detașamente din legiunile transferate din Britania, Galia, Germania, Siria și Spania. Pe fiecare latură exista câte o poartă, iar la colțuri câte un turn. În centrul castrului, la intersecția celor mai importante drumuri, se afla clădirea comandamentului (Principia). Pe lângă aceasta, în castru mai existau și barăci, grajduri și ateliere. Cele patru porți ale castrului erau: Praetoria, Decumana, Principalis Dextra, Principalis Sinistra. Porta Praetoria era poarta principală a castrului prin care aveau acces doar oficialitățile. Un aspect interesant este faptul că, prin această poartă, în anul 214 d.Hr., a intrat împăratul Marcus Aurelius Antonius Caracala. Cele două porți Principalis erau legate prin drumul Via Principalis și erau folosite de soldați și de restul populației. În afara castrului, existau vicusuri, acestea fiind comunități rurale locuite de meșteșugari, negustori, veterani și familii ale soldaților din caste.

O altă componentă importantă a cetății era reprezentată de Amfiteatru, cea mai mare clădire publică cunoscută în Dacia Romană. Având o capacitate de aproximativ 5500 de spectatori, în Amfiteatrul de la Porolissum se organizau: lupte de gladiatori (munera), vânătoare de animale (venatio), acrobații, jocuri scenice mitologice și execuții publice.

Fiind o așezare militară, la Porolissum exista și un bazin de apă, asigurând, în cazul unui asediu, necesarul de apă potabilă pentru soldați și pentru caii unității de cavalerie. Cu ajutorul apeductelor, bazinul era alimentat de la izvoarele situate în Muntele Meseș.

În concluzie, în lucrarea de mai sus am prezentat modul de organizare a cetății romane din Dacia, Porolissum, precum și câteva aspecte importante și interesante din istoria acesteia. Prin aceste date sper că v-am stârnit interesul de a vizita Rezervația arheologică de la Porolissum./

